

ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

УДК 349.3

DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2019-4-10>

К. В. Бабіч-Касьяненко

аспірант кафедри правознавства
Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ ПРАВА НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

У статті досліджено ключові питання реалізації внутрішньо переміщеними особами з інвалідністю права на соціальний захист. Акцентовано увагу на те, що військові конфлікти найбільшою мірою зачіпають осіб з інвалідністю з причини відсутності догляду або відмови від допомоги в ситуаціях ризику. Висвітлено думку, що оскільки для України проблема забезпечення соціального захисту зазначеної категорії осіб досить нова, то держава фактично з нуля створювала засоби забезпечення прав таких осіб. У статті автором також виділено основні проблеми та ризики осіб з інвалідністю після їх внутрішнього переміщення, зокрема: відсутність інформації щодо наявності місць, придатних для тимчасового розташування громадян з інвалідністю; відсутність державної фінансової, матеріально-технічної підтримки закладів, які здійснюють поселення переселенців, організація їх харчування; бар'єрність фізичного оточення, де проживають тимчасово переміщені особи з інвалідністю (відсутність доступу до санітарних кімнат, місць для харчування і проживання осіб, які пересуваються на візках); ненадання своєчасної медичної та психологічної допомоги, незадовільне забезпечення медикаментами, технічними та іншими засобами реабілітації, засобами гігієни; відсутність міжвідомчої координації з питань працевлаштування осіб з інвалідністю, відсутність вакансій у місцях тимчасового перебування; відновлення статусу інвалідності. Згідно з наявними статистичними даними автором виділено окремі найбільшої кількості внутрішньо переміщених осіб по регіонах України. Зауважено, що наявне законодавство про внутрішньо переміщених осіб не містить окремої статті щодо додаткового захисту осіб з інвалідністю. Отже, сформувано висновок, що внутрішньо переміщені особи з інвалідністю мають лише ті права, які існують у всіх осіб з інвалідністю в Україні. Крім того, автором проаналізовано такі фактори, як брак коштів, відсутність санаторно-курортного лікування, реабілітації, підтвердження статусу інвалідності, медичних послуг тощо. Автором проаналізовано національне законодавство та запропоновано можливі шляхи вирішення окремих проблем.

Ключові слова: внутрішньо переміщена особа, інвалідність, соціальний захист, військовий конфлікт, вимушені переселенці, внутрішні мігранти.

Постановка проблеми. Міжнародні документи у сфері прав людини гарантують, що кожна людина, в тому числі особа з інвалідністю, має право на забезпечення своїх прав під час військових конфліктів та надзвичайних ситуацій. Права людини є основоположними принципами захисту для всіх осіб на всі часи і в різних контекстах. Світова практика показує, що над-

звичайні ситуації та військові конфлікти найбільшою мірою зачіпають людей з інвалідністю, оскільки ймовірність загибелі таких осіб у чотири рази вище. У багатьох випадках люди з інвалідністю частіше стикаються зі зловживаннями, відсутністю догляду і відмовою від допомоги в ситуаціях ризику, під час збройних конфліктів і надзвичайних гуманітарних ситуацій. Жорстоке

поводження з військовополоненими або цивільним населенням, незаконні військові дії призводять до збільшення кількості каліцтв, функціональних порушень, а у зв'язку з цим – до постійної інвалідності. У резолюції 1894 (2009) Рада Безпеки ООН підкреслила, що військові конфлікти в особливій мірі зачіпають людей з інвалідністю [1]. У резолюції 2015 року було висловлено стурбованість становищем осіб з інвалідністю, в тому числі у зв'язку з тим, що їх залишають члени сімей, вони стикаються з насильством і позбавлені доступу до елементарних послуг [2]. Варто наголосити, що сторони збройного конфлікту несуть головну відповідальність за прийняття всіх заходів для забезпечення захисту цивільних осіб і задоволення їхніх основних потреб, включаючи особливі потреби осіб з інвалідністю [3, с. 5]. За інформацією Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців від конфлікту на Донбасі постраждало 5,2 млн українських громадян. За підрахунками ЮНІСЕФ 1,7 млн постраждалих (або 34% від усієї кількості) – це діти. За даними Офісу Уповноваженого з прав людини Верховної Ради України майже 320 тис. осіб з інвалідністю (з них близько 20 тис. дітей з інвалідністю), котрі проживали на території Донецької та Луганської областей, опинилися безпосередньо в зоні військового конфлікту [3, с. 6–8]. Механізми захисту осіб з інвалідністю в ситуаціях збройного конфлікту закріплені в міжнародних нормах і стандартах, об'єднаних у міжнародну правову базу, та в національному законодавстві. Внутрішньо переміщені особи – відносно нове поняття не тільки для України, але й у світовій практиці. У міжнародному праві внутрішньо переміщених осіб визначають як осіб, які вимушені раптово втікати зі своїх домівок у великій кількості в результаті озброєного конфлікту, внутрішньої ворожнечі, систематичних порушень прав людини або стихійного лиха та знаходяться на території власної країни [4, с. 314–315]. Україна зіткнулася з проблемою забезпечення захисту прав внутрішньо переміщених осіб лише у 2014 році: спочатку, після анексії Автономної Республіки Крим – 16 березня 2014 року, а пізніше – у зв'язку з проведенням антитерористичної операції, згодом Операції Об'єднаних Сил у Луганській та Донецькій областях. Однак на сьогодні залишаються невирішеними багато питань, які потребують законодавчого регулювання [5, с. 20].

Аналіз останніх досліджень та публікацій дозволяє констатувати, що Україна фактично з нуля створювала засоби забезпечення прав

внутрішньо переміщених осіб. Деякі питання прав внутрішньо переміщених осіб висвітлювались у працях С. Булеци, О. Виноградової, Є. Герасименко, Б. Захарова, Є. Микитенко, П. Пушкаря, О. Рогач, О. Фесенко, Г. Христової.

Мета статті – дослідження основних проблем реалізації внутрішньо переміщеними особами з інвалідністю права на соціальний захист.

Виклад основного матеріалу. Україна посідає дев'яте місце за кількістю внутрішньо переміщених осіб після Колумбії, Сирії, Демократичної Республіки Конго, Іраку, Нігерії, Південного Судану і Ємену [6, с. 2]. У вітчизняній науковій літературі, засобах масової інформації дану категорію осіб визначають як «внутрішні мігранти», «вимушені переселенці», в офіційних документах – «внутрішньо переміщені особи» (далі – ВПО), що найточніше відповідає англomовному терміну «internally displaced persons». Саме таке визначення закріплене також у «Керівних принципах з питань про переміщених осіб усередині країни» Організації Об'єднаних Націй [7]. Відповідно до ч. 1 ст. 1 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру [8].

За даними Міністерства соціальної політики станом на кінець лютого 2016 року в Україні нараховувалося 1 735 000 внутрішньо переміщених осіб. Станом на 25 березня 2019 року за даними Єдиної інформаційної бази внутрішньо переміщених осіб узятю на облік 1 363 754 особи з тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської області, АР Крим [9]. З них, за приблизними оцінками, 22 000 з Криму та понад 1 700 000 – зі Сходу України. Близько 60% ВПО – це непрацездатні особи, 23,1% – працездатні особи, 12,8% – діти. Частка зареєстрованих ВПО становить 4% від загальної кількості населення країни [10, с. 2]. Ще більше тих, хто не зміг виїхати, і доля яких невідома. Найбільша кількість внутрішньо переміщених осіб зосереджена у Донецькій (727 993 особи), Луганській (273 632 особи),

Харківській (190 324 особи) областях, місті Києві (137 431 особа), Запорізькій (113 929 осіб) та Дніпропетровській (73 411 осіб) областях. Слід зазначити, що у складі внутрішньо переміщених осіб 72%, або 1 283 730 осіб становлять маломобільні групи населення (пенсіонери – 976 032 особи, діти – 235 342 особи та люди з інвалідністю – 72 356 осіб). У загальній структурі ВПО 54,88% становлять пенсіонери, 13,23% – діти та 4,07% – особи з інвалідністю. Найбільша кількість внутрішньо переміщених осіб з інвалідністю у Донецькій (28 590 осіб), Харківській (9077 осіб), Луганській (7496 осіб), Запорізькій (6658 осіб) областях, місті Києві (4537 осіб) та Дніпропетровській (3229 осіб) області [11, с. 27]. При цьому зауважимо, що статистика щодо чисельності внутрішньо переміщених осіб з інвалідністю у розрізі груп та підгруп інвалідності станом на тепер взагалі відсутня.

Варто відмітити, що експертна місія Управління Верховного комісара ООН у справах біженців з питань інвалідності відвідувала Київ, Одесу та Схід України, внаслідок чого її представники провели низку обговорень у спеціальних робочих групах із внутрішньо переміщеними особами, біженцями та шукачами притулку з інвалідністю. Люди з інвалідністю окреслили цілу низку існуючих проблем із житлом, медичною допомогою, працевлаштуванням та іншими джерелами забезпечення життєдіяльності. Кожна із цих проблем і досі потребує нагального втручання і вирішення. Складнощі, з якими постійно стикаються люди з інвалідністю, пов'язані не тільки з переїздом із місць, де проходять бойові дії, а й з іншими чисельними проблемами вже на безпечній, підконтрольній українській владі, території України. Зокрема, це організація та пошук архітектурно доступних місць проживання, доступного транспорту для перевезення, повноцінного харчування, лікування, побутового облаштування, а також отримання соціальної, юридичної, правової, психологічної та іншої допомоги [12]. Отриманою інформацією встановлено, що основні проблеми і ризики, на які постійно наражались люди з інвалідністю в процесі розміщення, облаштування і створення необхідних для забезпечення життєдіяльності умов, такі: 1) відсутність інформації щодо наявності місць, придатних для тимчасового розташування громадян з інвалідністю; 2) відсутність державної фінансової, матеріально-технічної підтримки закладів, які здійснюють поселення переселенців, організація їх харчування;

3) бар'єрність фізичного оточення, де проживають тимчасово переміщені особи з інвалідністю (відсутність доступу до санітарних кімнат, місць для харчування і проживання осіб, які пересуваються на візках); 4) ненадання своєчасної медичної та психологічної допомоги, незадовільне забезпечення медикаментами, технічними та іншими засобами реабілітації, засобами гігієни; 5) відсутність міжвідомчої координації з питань працевлаштування осіб з інвалідністю, відсутність вакансій у місцях тимчасового перебування. Проблема тимчасово переміщених осіб з інвалідністю, котрих необхідно забезпечити не тільки доступним житлом, а й усіма послугами, які отримувалися за місцем проживання, залишається відкритою. Більш того, акцентовано увагу, що до цього часу на державному рівні не було розроблено механізмів надання кваліфікованої безоплатної адресної допомоги переміщеним із зони АТО (ООС) особам з інвалідністю та членам їхніх сімей шляхом налагодження співробітництва з державними структурами та громадськими організаціями. Отже, незважаючи на зусилля волонтерів та наявне законодавче регулювання, особи з інвалідністю потребують посилення правового захисту під час свого вимушеного переміщення. Адже їм потрібно підтверджувати статус інвалідності в надзвичайних умовах, механізми якого досі не розроблені, крім того, залишаються проблеми реабілітації, брак достатньої кількості ліків та житлового фонду. Таким чином, особи з інвалідністю вимушені захищати своє гарантоване Конституцією України право на життя. Варто наголосити, що з початку конфлікту законодавець не ухвалив окремого законодавства щодо внутрішньо переміщених осіб з інвалідністю. Наявне законодавство про ВПО не містить окремої статті, яка б надавала додатковий захист таким особам, а отже, внутрішньо переміщені особи з інвалідністю мають лише ті права, які існують у всіх людей з інвалідністю в Україні. Єдиний виняток становить лише більша, порівняно з іншими внутрішньо переміщеними особами, матеріальна допомога.

Окрім відсутності відповідного законодавства щодо забезпечення потреб ВПО з інвалідністю, існує проблема браку бюджетних коштів, відсутності санаторно-курортного лікування та реабілітації, труднощі у підтвердженні статусу інвалідності. Не менш актуальним питанням для внутрішньо переміщених осіб з інвалідністю є питання правової допомоги, з яким пов'язані надання та продовження статусу інвалідності, а відповідно, і отримання матеріаль-

ної допомоги, відновлення документів, у тому числі паспортів і, що не менш важливо, реалізації права на соціальні послуги для людей з інвалідністю [13, с. 48]. Відновлення статусу інвалідності є однією з ключових проблем для переселенців, оскільки особи з інвалідністю, які пройшли медико-соціальну експертну комісію (МСЕК) на непідконтрольній території після листопада 2014 року, повинні підтвердити статус, пройшовши комісію повторно на підконтрольній території України. Проте наразі не створено єдиного центру для проходження медико-соціальних комісій, а окремі люди не можуть отримати направлення на проходження комісії, оскільки проживають на окупованій території чи у прифронтовій зоні й найчастіше просто не в змозі виїхати з місця проживання, внаслідок чого не мають доступу до матеріальних компенсацій, передбачених постановами уряду.

Вкрай гострою є проблема забезпечення медикаментами та медичними послугами. Національна асамблея інвалідів України реєструє велику кількість звернень щодо неможливості отримання ліків, медичних послуг. Не отримують належної допомоги найбільш вразливі категорії людей: інсулінозалежні, люди, які живуть із ВІЛ/СНІДом, та ті, які потребують гемодіалізу (очищення крові в разі гострої і хронічної ниркової недостатності). В особливо складному становищі перебувають особи з інвалідністю, що залежать від лікарських засобів чи процедур, зокрема хворі на гемофілію [14, с. 6]. Крім того, варто зауважити, що наразі також відсутня система обліку ВПО з інвалідністю та ліків, які їм необхідні, належним чином не розроблена система реабілітації. Залишається невирішеним питання лікарських карток, які досі перебувають на окупованій території. Про наявність зазначених проблем також свідчать статистичні дані, згідно з якими третина опитаних була змушена звертатися по екстрену медичну допомогу (найчастіше – непрацюючі, у 44,1% випадків). Дуже незначна частина опитаних вказала на відмову в наданні такої допомоги – таких виявилось лише 17 осіб з 525, до того ж порівняно частіше це траплялося в сільській місцевості. Серед причин відмови найчастіше згадувана – брак фінансування закладу та ліків, якими держава забезпечує безоплатно (23,5%). Найбільша частина опитаних зверталася по амбулаторну допомогу (58,7%), і тільки 3,8% повідомили про факт відмови у ній. Практично кожен другий також мав потребу в медичному огляді для отримання довідки (2,6% сказали про відмову). 13,8% респон-

дентів зверталися по планову госпіталізацію (у 4,7% випадках – відмова), тим часом як на позапланову – трохи більша частка – 15,5% (6,3% стикалися з відмовами). Половина потребувала проведення досліджень чи обстежень, 5,6% опитаних отримали відмову. Про звернення по реабілітаційні послуги повідомили лише 6,3% опитаних, і тільки 19-ти з них відмовили (найчастіше через брак коштів у закладі). 18,1% мали потребу у зверненні для вакцинації, з них 13,3% отримали відмову, найчастіше через відсутність необхідних імунопрепаратів. 23 особи, або 1,5% опитаних зверталися до державних/муниципальних закладів охорони здоров'я для забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації. Проте шестеро (26,1%) з них отримали відмову [15, с. 30].

Для забезпечення створення відповідної дієвої системи, в якій ліки перерозподілятимуться в залежності від фактичного місця проживання людини, в Україні доцільно створити систему, в якій гроші на медикаменти та медичне обслуговування будуть прив'язані до потреб кожної окремої людини, що забезпечить осіб з інвалідністю можливістю користування медичними послугами незалежно від її зареєстрованого місця перебування. Проблематичніше вирішення ситуацій, коли відмову в наданні медичних послуг пов'язують із вимогою надати історію хвороби для підтвердження необхідності надання послуг/ліків, адже відновлення відповідних даних доволі часто не видається можливим, а отже, потребує напрацювання специфічних процедур. У регіональному розрізі цікаво те, що за винятком вакцинації не було практично зафіксовано випадків відмов у наданні медичних послуг, ліків і терапії відповідно до державних і місцевих програм на Заході, Сході та Донбасі. Великою мірою ці проблеми корелюють із процесом децентралізації та необхідністю належного планування місцевих бюджетів з урахуванням внутрішньо переміщених осіб, які фактично проживають у відповідній територіальній громаді. Відповідаючи на запитання щодо труднощів, які виникали в них у процесі звернення до медичних закладів, респонденти вказували здебільшого на великі черги (28,0%), вимогу попереднього запису на прийом (14,6%), оплату медичних послуг (16,1%), а також вимогу благодійних внесків (13,9%). Ураховуючи аналіз матеріального становища, в якому перебуває більшість внутрішньо переміщених осіб, зокрема те, що пенсія та щомісячна адресна допомога внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання є одними з основних дже-

рел доходу домогосподарств внутрішньо переміщених осіб, вимога щодо сплати благодійних внесків може ставати серйозною перепорою для отримання медичної допомоги. Водночас більшу кількість відмов і проблем зафіксовано в м. Київ, і головним чином такі відмови зумовлені відсутністю ліків, якими держава може забезпечувати безоплатно, та обмеженістю фінансування закладів [15, с. 31].

Окремо варто зауважити, що 15 листопада 2017 р. Кабінетом Міністрів України було схвалено Стратегію інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2020 року [16], яка за своєю суттю є комплексною державною програмою інтеграції, соціальної адаптації та захисту і реінтеграції внутрішньо переміщених осіб. Однак, на нашу думку, зазначена Стратегія, хоча і є позитивним кроком із боку держави, проте не містить у собі дієвого правового регулювання щодо вирішення наявних проблем, які були виявлені нами під час дослідження. Досі невирішеними залишаються, зокрема: організація процесу виїзду на контрольовану українською владою територію, отримання медичної, психологічної, правової допомоги, пошук житла, переведення чи призначення пенсій та соціальних виплат, продовження навчання, пошук роботи, соціальна адаптація переселенців у нових для них регіонах. Системно питання зазначеної категорії осіб мала б вирішити вищевказана Стратегія, однак вона потребує більш детальної уваги щодо механізму захисту соціальних прав, зокрема осіб з інвалідністю.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи все вищевикладене, можна констатувати, що зволікання з активними діями щодо внутрішньо переміщених осіб, у тому числі щодо внутрішньо переміщених осіб з інвалідністю, може призвести до погіршення ситуації в суспільстві, виникнення напруги у стосунках між внутрішньо переміщеними особами та місцевим населенням зони переселення, а також до використання зростаючого невдоволення для подальшої дестабілізації ситуації в країні. Міжнародний досвід свідчить, що проблему внутрішньо переміщених осіб не можна розглядати як скороминущу, а слід передбачати заходи з локальної інтеграції переміщених осіб у нових місцях проживання. До того ж важливим етапом посилення правового захисту осіб з інвалідністю в умовах вимушеного переміщення є гостра необхідність розроблення на законодавчому рівні комплексної державної про-

грами інтеграції, соціальної адаптації та захисту і реінтеграції внутрішньо переміщених осіб з інвалідністю, а також внесення змін в існуюче законодавство стосовно цих осіб.

Список використаної літератури:

1. Резолюція 1894, ухвалена Радою Безпеки на її 6216-му засіданні, 11 листопада 2009 року. *Резолюція, Міжнародний документ, Організація Об'єднаних Націй*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_i45
2. Резолюція 2225, ухвалена Радою Безпеки на її 7466-му засіданні, 18 червня 2015 року. *Резолюція, Міжнародний документ, Організація Об'єднаних Націй*. URL: [https://undocs.org/ru/S/RES/2225\(2015\)](https://undocs.org/ru/S/RES/2225(2015))
3. Доповідь про ситуацію щодо прав людини в Україні за період 16 листопада 2018 – 15 лютого 2019 р. *Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини*. 42 с. URL: https://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/ReportUkraine16Nov2018-15Feb2019_RU.pdf
4. Гудвин-Гилл Г.С. Статус беженця в міжнародному праві ; пер. с англ. под ред. М.И. Левиной. Москва : Изд. об-ние «ЮНИТИ» ; Будапешт : COLPI, 1997. 647 с. С. 314–315.
5. Смаль В. Поздняк О. Дослідження «Внутрішньо переміщені особи: соціальна та економічна інтеграція в приймаючих громадах». Київ, 2016. 93 с. URL: <https://www.slideshare.net/DonbassFullAccess/ss-91693812>
6. Lauren van Metre, Steven E. Steiner, Melinda Haring. Ukraine's Internally Displaced Persons Hold a Key to Peace. Issue brief. Atlantic Council. DINU PATRICIU EURASIA CENTER, October 2017. 13 p. URL: https://www.atlanticcouncil.org/images/Ukraines_Internally_Displaced_Persons_Hold_a_Key_to_Peace_web_1003.pdf (accessed: 01 June 2019).
7. Внутрішнє переміщення внаслідок конфлікту в Україні: підвищена незахищеність постраждалого населення та чинники напруженості в громадах. *Тематичний звіт Спеціальної Моніторингової місії в Україні Організації з Безпеки та співробітництва в Європі*. Липень 2016. URL: <https://www.osce.org/uk/ukraine-smm/261206?download=true>
8. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон, *Верховна Рада України*, 20.10.2014 р. № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1706-18>
9. Міністерство соціальної політики. *Офіційний веб-портал*. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/16882.html>
10. Солодько А., Дронюк Т. Вироблення політики щодо внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Аналітичний центр CEDOS за підтримки між-*

- народного фонду «Відродження». 16 с. URL: <http://www.irf.ua/content/files/dp-2015-7.pdf>
11. Права людей з інвалідністю в умовах збройного конфлікту на сході України. Аналітичний звіт Української Гельсінської спілки з прав людини / Лариса Байда та ін. ; за загальною редакцією Аркадія Буценка. *Українська Гельсінська спілка з прав людини*. Київ : Румес, 2016. 126 с. з іл. URL: <https://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2016/09/People-with-disability-and-army-conflict-in-Eastern-Ukraine.pdf>
  12. Доповідь про ситуацію щодо прав людини в Україні за період 16 травні – 15 серпня 2016 р. *Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини*. 52 с. URL: https://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/Ukraine15thReport_ukr.pdf
  13. Внутрішньо переміщені особи: безоплатна правова допомога та стратегічні справи : практичний посібник / Одеська обласна організація ВГО «Комітет виборців України». Одеса, 2016. 98 с. URL: [obshchestvo-19/2016/komitet-izbiratelei-ukrainy-podgotovil-posobie-po-predostavleniui-pravovoi-pomoshchi-po-voprosam-pereselentsev-5663/](https://izbirkom.org.ua/news/obshchestvo-19/2016/komitet-izbiratelei-ukrainy-podgotovil-posobie-po-predostavleniui-pravovoi-pomoshchi-po-voprosam-pereselentsev-5663/)
  14. Актуальний стан забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб в Україні. Доповідь зацікавлених сторін. 2017. 17 с. URL: http://naiu.org.ua/wp-content/uploads/2017/10/UPR_IDP_ukr.pdf
  15. Збираючи пазл: вплив внутрішнього переміщення на права людини та доступ до адміністративних послуг в Україні. Звіт за результатами дослідження. Київ, 2018. 48 с. URL: http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic_governance/IDPs-human-rights-observance.html
  16. Про схвалення Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2020 року : Розпорядження, стратегія, Кабінет Міністрів України, 15.11.2017 р. № 909-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-2017-%D1%80>

Babich-Kasianienko K. V. The implementation's problems of internal displaced persons with disability of the right to social protection

The article explores the key issues of realization of the right to social protection by internally displaced persons with disabilities. Emphasis is placed on the fact that military conflicts most affect people with disabilities due to lack of care or refusal to help in situations of risk. It is illuminated that since for Ukraine the problem of providing social protection of the specified category of persons is rather new, the state actually created from scratch means of securing the rights of such persons. The article also highlights the main problems and risks of persons with disabilities after their internal displacement, in particular: lack of information on the availability of places suitable for temporary placement of citizens with disabilities; lack of state financial, logistical support to institutions providing settlements to displaced persons, organization of their food; the barrier of the physical environment in which persons with disabilities reside temporarily (lack of access to sanitary rooms, places for eating and lodging of people travelling on wheelchairs); failure to provide timely medical and psychological assistance, unsatisfactory provision of medicines, technical and other means of rehabilitation, means of hygiene; lack of interagency coordination on employment of persons with disabilities, absence of vacancies in places of temporary residence; disability status restoration. According to the available statistics, the author identifies the centres of the largest number of internally displaced persons by regions of Ukraine. It is noted that the existing legislation on internally displaced persons does not contain a separate article on the additional protection of persons with disabilities. Therefore, it is concluded that internally displaced persons with disabilities have only those rights that all persons with disabilities in Ukraine have. In addition, the author analyzed such factors as lack of funds, lack of spa treatment, rehabilitation, confirmation of disability status, medical services and more. The author analyzes national legislation and suggests possible solutions to particular problems.

Key words: internally displaced person, disability, social protection, military conflict, internally displaced persons, internal migrants.